

Alles is rustig – Tg Stan / Koen Wessing

Etcetera: Wordt over de ideeën, de zijspelingen van anderen gediscussieerd of ze mogelijk zijn?

De Schrijver: Het is in elk geval niet vrijblijvend. Het heeft alles met kwaliteit te maken. Voor ons heeft het te maken met de kwaliteit van wat je maakt, maar ook met de kwaliteit van je leven. Wij zoeken allemaal naar een optimale combinatie tussen die twee. Alleen doet ieder het op zijn manier. Iedereen heeft zijn eigen leven, andere eetgewoontes, een andere levensstijl. Wij kunnen gewoon niet samen eten. Want de ene wil vroeg naar huis, en de ander wil laat opstaan. En toch maken we samen dingen. En dat is een mooie metafoor van wat Stan is: we zoeken de best mogelijke oplossingen om iedereen de kwaliteit van zijn leven én van zijn werk te laten behouden.

De Roo: In het begin waren wij wel meer gesloten omdat we ons eigen traject aan het uitstippelen waren. En dat heeft ook veel te maken met het feit dat we nog vasthingen aan het conservatorium. Je doet mee aan dingen waarvan je achteraf zegt: 'Ik wil dit eigenlijk niet.' Maar stilaan weet je welke weg je zelf wil opgaan.

Etcetera: Wanneer jullie het traject bekijken dat je in tien jaar hebt afgelegd, kan je dan zeggen dat theorie of dramaturgie in de wetenschappelijke zin belangrijk is geweest bij het bouwen ervan?

De Roo: De wetenschappelijk bagage heb je al, je krijgt er alleen meer inzicht in. Je hebt meer referentiepunten en dat inzicht helpt je misschien wel. Je past het misschien bewuster toe. Al ben ik daar niet eens zo zeker van. Ik denk dat andere kunstvormen meer een invloed hebben op wat wij doen dan de theorie zelf. Een concert zien en denken: 'Als je zo op

de scène zou kunnen staan.' Of een video-installatie zien van Bruce Nauman en denken: 'Ja, dat is het gewoon.'

De Schrijver: Ik denk ook dat Beuys mij veel meer geïnspireerd heeft dan Brecht.

De Roo: Maar het is wel onontbeerlijk te begrijpen waar je mee bezig bent. Je moet erover nadenken en reflecteren: 'Wat hebben we nu eigenlijk gemaakt en wat betekent dat voor ons? Wat betekent dat voor de mensen? In hoeverre is dat wat wij willen vertellen tot bij de mensen geraakt?' Dat is heel belangrijk, zeker als je voorstelling na voorstelling samen maakt. Ik wil het belang van een discours niet onderschatten, maar dat is niet mijn vertrekpunt.

De Schrijver: Je gebruikt wel een aantal stelregels. Ten eerste probeer je jezelf niet te verloochenen. Ten tweede probeer je de realiteit niet te verliezen. Ten derde probeer je de realiteit niet alleen maar te kopiëren. Je probeert ook te universaliseren en te abstraheren, maar met de voeten op de grond zodat het herkenbaar blijft. Ik wil geen hermetische, onherkenbare voorstellingen maken. Dat is één van mijn stokpaarden, en dat is waar Stan voor staat: eigenlijk maken we volkstoneel.

Etcetera: Hoe belangrijk is de toeschouwer voor jullie? Willen jullie iedereen bereiken?

De Roo: Ik wil voor iedereen voorstellingen maken. Maar zelfs al spelen wij ergens in een minuscuul cultureel centrum in de buitenwijk, dan nog merk je dat daar de dokter zit, en de tandarts, en de schoolmeester. Bij wijze van spreken dan. Ik zou niets liever willen dan dat iedereen komt kijken. Maar ik heb niet de behoefte om stad en land af te dweilen en om de twintig kilometer onze tent op te zetten en ons ding te doen. Iedereen heeft een auto. Eigenlijk vind ik dat we alleen maar enkele grotere steden in het land moeten aandoen. Je kunt naast mensen hun deur komen spelen en dan komen ze nog niet kijken.

Je kunt je natuurlijk de vraag stellen in hoeverre het ligt aan wat wij maken. Misschien hebben de mensen er een verkeerd idee over, of een vooroordeel. Misschien is het wel hermetisch wat wij maken. Misschien is het wel enkel bestemd voor mensen die al veel theater gezien hebben. Maar je kan maar maken wat je maakt. Ik vind het in elk geval een dilemma. Je wilt natuurlijk niet aan verkleuring doen. Je wil je verhaal vertellen, zo simpel maar ook zo ingewikkeld als je het doet. En er zijn mensen die dat verhaal niet willen horen. Dat vind ik niet zo erg. Mensen mogen andere verhalen liever horen. Ik wil niet meteen bekeken en goedgekeurd worden. Dat is niet mijn ambitie.

De Schrijver: Ik wil ook niet populistisch doen. Je maakt wat je maakt. Maar ik denk dat wij de jongste jaren heel toegankelijk toneel maken. Ik kan mij erin vergissen, maar ik denk niet dat je gestudeerd moet hebben om het theater van Stan te begrijpen.

De Roo: Iedereen binnen Stan vindt dat we voor zoveel mogelijk mensen moeten spelen. Maar er zijn verschillende meningen over de praktische uitvoering ervan. Als ik het extreem zou stellen hebben Damiaan en Jolente meer zin om in parochiezalen te gaan spelen dan Frank en ik. Maar volgens mij willen we in essentie wel hetzelfde.

De Schrijver: Soms ben ik er ook extreem in. Ik zou heel graag een houten theater bouwen in een grote oplegger, met een bar en een fantastische zaal voor tachtig mensen en daarmee rondtrekken en spelen waar je wil spelen. En dat gaat dan praktisch gezien in tegen wat Sara zegt. Want inderdaad, de mensen hebben allemaal een auto en er zijn overal van die afzichtelijke culturele centra.

Etcetera: Vinden jullie dat Stan een maatschappelijke functie heeft?

De Roo: Ik denk het wel, maar ik wil niets pretenderen en ik maak me geen illusies. Ik weet dat er geen kat wakker ligt van de première van Stan. Maatschappelijke relevantie is een dubbel woord. Maar er moeten mensen zijn die af en toe de dingen in vraag stellen. En of je het nu roept of fluistert: weerstand is belangrijk. Het is goed dat wij theater maken, omdat er al zoveel over geld wordt nagedacht. En het is goed dat er af en toe een paar mensen zijn die verhaaltjes vertellen. En wij hebben de pretentie te denken dat onze verhalen geld waard zijn.

De Schrijver: De nar is in dienst van de koning om de koning te doen bewegen. Naast de minister staan wij in dienst van de koning.

Etcetera: In welke lijn van het traject situeren jullie het platform dat jullie nu willen bouwen voor jonge kunstenaars?

De Roo: Het platformidee is een logische stap in de evolutie van het gezelschap. Je bent voortdurend op zoek naar je eigen weg. Je wil met andere mensen werken. We lenen onszelf uit aan andere gezelschappen: Dood Paard, Discordia. Nu is het tijd om nog een stap verder te zetten en ook het initiatiefrecht voor een voorstelling uit te lenen. Ik denk dat je het traject van Stan kan zien als een weg van geslotenheid naar openheid. En dit is weer een stap verder op die weg.